

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

OPENBARE COMMISSIEVERGADERINGEN

HANDELINGEN

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING EN WETENSCHAPSBELEID

VERGADERING VAN 3 MEI 1994

Interpellatie van de heer F. Van den Eynde tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de organisatie van V-day in de Vlaamse scholen
Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer M. Didden tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de grensoverschrijdende universiteit tussen Nederland en Vlaanderen

Interpellatie van mevrouw S. Creyf tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs in Brussel

VOORZITTER: de heer C. Moors

— *De interpellatie wordt gehouden om 11.05 uur.*

Interpellatie van de heer F. Van den Eynde tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de organisatie van V-day in de Vlaamse scholen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van den Eynde tot de heer Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de organisatie van V-day in de Vlaamse scholen.

De heer Van den Eynde heeft het woord.

De heer F. Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, vooraleer mijn interpellatie te beginnen, wens ik de heer Didden te bedanken omdat hij mij toestaat als eerste het woord te nemen. Ik word immers verwacht in de hoorzitting van de commissie Ruimtelijke Ordening.

Mijnheer de minister, collega's, tot voor een tiental jaar hadden de scholen op 8 mei vrijaf. Op 8 mei 1945 had Duitsland immers gecapituleerd en kwam er, voor Europa althans, een einde aan de Tweede Wereldoorlog. In de jaren zestig maakten enkele linkse bewegingen van deze verlofdag gebruik om scholierenbetogingen voor de "vrede" op het getouw te zetten. Dit initiatief kende

steeds minder succes niet alleen omdat de Tweede Wereldoorlog alsmaar verder achter de rug kwam te liggen maar ook omdat het militante pacifisme andere, meer recente uitlaatkleppen had gevonden. De oorlog in Vietnam is daarvan een voorbeeld. Een tiental jaar geleden heeft het departement Onderwijs beslist deze verlofdag af te schaffen.

Vanaf dit jaar wordt hij opnieuw ingevoerd. Niet zomaar. Voor zover ik begrepen heb, is 8 mei geen verlofdag maar, om het met het jargon van het departement te zeggen, een volwaardige schooldag. Dit betekent dat de leerlingen niet echt les krijgen. De scholen doen mee aan initiatieven rond V-day. De V van V-day zou dan moeten staan voor vrede, verdraagzaamheid en vooruitgang. Op het eerste gezicht is dit geen slecht initiatief. Het is echter wel merkwaardig dat men niet wacht tot volgend jaar om de 8 mei-vieringen in ere te herstellen. Dit jaar vierden wij immers maar de negenenveertigste verjaardag van de Tweede Wereldoorlog. Men had beter een jaartje kunnen wachten om dit initiatief op een plechtige manier opnieuw boven de doopvont te houden. De merkwaardige viering van deze negenenveertigste verjaardag kan verklaard worden door de projecten die het ministerie aan de scholen voorstelt. Wie de projecten bestudeert, stelt vast dat het niet zozeer de bedoeling is om het over het einde van de Tweede Wereldoorlog te hebben,

maar wel over de hedendaagse politiek. Met twee verkiezingen in het verschiet is het mooi meegenomen om de negenenveertigste verjaardag van het einde van de Tweede Wereldoorlog te vieren.

Mijnheer de minister, voor de zoveelste keer zal over de "verdraagzaamheid" gepredikt worden. Voor de zoveelste maal zal achter het begrip een heel andere lading schuilgaan. Indien men de boodschap decodeert, stuit men op een driedelige stelling.

Ten eerste, wij moeten vreedzaam zijn, wij moeten verdraagzaam zijn, wij moeten democratisch zijn.

Ten tweede, in de politieke constellatie van dit land is er een strekking, de nationalisten, en meer in het bijzonder een partij, het Vlaams Blok, die niet aan deze criteria beantwoordt.

Ten derde, om verdraagzaam, democratisch en vreedzaam te zijn, moeten wij met alle middelen het nationalisme en het Vlaams Blok bestrijden.

Klaar is kees : de politieke boodschap is doorgezonden.

Het zal de pedagogen een zorg wezen dat het Vlaams Blok niet beantwoordt aan het beeld dat er in het onderwijs van gegeven wordt. Het Vlaams Blok krijgt immers nooit de kans zich in de scholen te verdedigen. Vermits men van mening is dat

Van den Eynde

het publiek van de scholen uit jonge mensen bestaat die gemakkelijk te beïnvloeden zijn, is men overtuigd dat het niet moeilijk zal zijn met het geld van de belastingbetaler, de jongeren te mobiliseren tegen de vierde grootste politieke partij in Vlaanderen.

Een kijkje in de brochure over V-day die door het departement onderwijs verspreid wordt, volstaat om elke twijfel weg te nemen. De brochure maakt, voor de zoveelste keer, publiciteit voor de Anne Frank-tentoonstelling. Dit is merkwaardig omdat deze tentoonstelling een paar weken geleden afgesloten werd met een manifestatie te Antwerpen. Is men van plan de tentoonstelling te heropenen? Ik wens te beklemtonen dat de Anne Frank-tentoonstelling niet neutraal is. Zij wordt georganiseerd door de socialistische cultuurcentrale. Bij een bezoek aan de tentoonstelling stelt men vast dat niet zozeer Anne Frank maar de huidige politiek centraal staat. Het Vlaams Blok wordt meer dan eens vermeld. Het lijden van het Joodse meisje tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt door het onderwijs misbruikt om een politiek spelletje op het getouw te zetten waarbij het Vlaams Blok tegen de andere partijen wordt uitgespeeld.

De brochure prijst ook de animatiegids van Hand in Hand aan. Hand in Hand is de organisatie die reeds tweemaal een betoging georganiseerd heeft tegen de verkiezingsuitslag. Hand in Hand betoegt niet alleen tegen het racisme en voor de democratie en de verdraagzaamheid, maar neemt ook scherpe politieke standpunten in. De organisatie eist onder meer dat vreemdelingen die langer dan vijf jaar in ons land verblijven, automatisch stemrecht verkrijgen. Dit is een politiek standpunt bij uitstek! Ondanks artikel 41 van het decreet op het onderwijs dat elke politiek op school verbiedt, maakt het onderwijs publiciteit voor deze vereniging. De Koning Boude-

wijnstichting met een onomwonden propaganda voor de multiculturele samenleving, ontbreekt evenmin op het appèl. De didactische map bevat onder meer liederen en teksten van de onvermijdelijke Willem Vermandere — mocht het antifascisme niet bestaan, was de man al lang vergeten!-, uittreksels uit de nota's van de "heilige" Paula D'Hondt, video's en werken met etnische muziek. Dit heeft weinig te maken met het einde van de Tweede Wereldoorlog.

Het is overduidelijk dat de organisatoren weinig kaas gegeten hebben van geschiedenis. Zij beginnen de brochure met de volgende onzin, ik citeer: "Ieder jaar wordt op 8 mei over de hele wereld het einde van de Tweede Wereldoorlog en de overwinning op het fascisme herdacht". Deze mensen die beroepshalve in het onderwijs actief zijn, weten blijkbaar niet dat 8 mei slechts de dag is waarop Duitsland capituleerde, noch dat men in augustus 1945 nog twee atombommen op Japan gooide. Van Hiroshima en Nagasaki hebben ze in ons onderwijs blijkbaar nooit gehoord.

U kunt het een detail noemen, maar ik vind het erg dat men in brochures die voor het onderwijs zijn bestemd dergelijke historische fouten maakt. Ook de overwinning op het fascisme is daar een sprekend voorbeeld van. Ik meen me te herinneren dat onze regionen door het nationaal-socialistische Duitsland werden bezet, maar om een of andere reden nam men in dit geval de terminologie van links over, misschien wel omdat het woord "socialisme" in de andere term te sterk in het oog springt. In elk geval werd systematisch alles als fascisme bestempeld, men nam gewoon de terminologie van Moskou over.

Minister L. Van den Bossche: We kunnen bezwaarlijk wijlen de heer De Gaulle van "Moskovisme" verdenken.

De heer F. Van den Eynde: Acht mei 1945 luidde voor West-Europa dan wel de bevrijding in, maar tege-

lijktijd werd ook het Ijzeren Gordijn opgetrokken voor Polen, Hongarije, Tsjechoslovakije, Roemenië, Bulgarije, Albanië, Estland, Letland, Litouwen, enzovoort. Daar wordt uiteraard met geen woord over gerept. Natuurlijk moet onze jeugd weten dat een groot aantal mensen terecht kwam in de totalitaire concentratiekampen van het Duits nationaal-socialisme, maar ze moet evenzeer beseffen dat op 8 mei 1945 concentratiekampen niet van de aardbodem zijn verdwenen en dat heel Oost-Europa -en dan hebben we het nog niet over de specifieke kampen van de Goelag- tot één groot concentratiekamp werd omgebouwd. Daarbij kunnen we dan vermelden dat de partijen die nu de democratie zo hoog in hun vaandel dragen en het anti-fascisme voorstaan, dikwijls onbeschaamd de handjes hebben geschud van mensen die aan het hoofd stonden van de regimes die deze concentratiekampen oprichtten.

De brochure heeft het met betrekking tot het binnenland evenmin over het onrechtvaardige -en dat is een eufemisme- aspect van de repressie. Vermits verdraagzaamheid een van de belangrijkste streefdoelen is in onze maatschappij, zou men ten minste mensen uit het witte én het zogenaamde zwarte kamp hebben moeten horen. Dat gebeurde niet, alleen wie aan "witte" zijde stond, heeft blijkbaar recht van spreken. De leerlingen krijgen nu dus een zwart-witbeeld opgehangen in plaats van een genuanceerde visie van wat toen allemaal is gebeurd.

Ten slotte interesseert me ook nog het einde van deze propagandastunt, waarvan we zaterdag op de hoogte werden gesteld. Op wat u V-Day noemt -ik betreur de veelvuldig gebruikte Engelse terminologie- zal mevrouw Beer nu plots, vlak voor de Europese verkiezingen, de prijs van de Vlaamse Gemeenschap ontvangen, terwijl de Vlaamse Raad onlangs nog besliste haar erepenning niet toe te kennen omdat zij kandidate is op de SP-lijst voor deze ver-

Van den Eynde

kiezingen. Dit vormt een mooie afronding voor de hele operatie : enerzijds krijgen we de kwaadaardige partij, anderzijds wordt de "goede" partij opgehemeld en ontvangt ze om het geheel keurig af te werken nog een mooie prijs.

Mijnheer de minister, ik stel u enkele vragen. U zult wel zeggen dat dit alles te maken heeft met de strijd tegen het racisme. Kunt u die term even definiëren ? In de persmap omtrent de voorstelling van een nieuw werkplan voor het onderwijs van pater Leman vind ik volgend citaat terug : "Racisme uit zich tegenwoordig minder vaak in verwijzingen naar raskenmerken dan wel in verwijzingen naar objectieve cultuurverschillen. Daarmee wordt de onmogelijkheid benadrukt om met verschillende culturen te leven." Mag ik daaruit opmaken dat al wie in "Vlaanderen Vlaams" gelooft, volgens u een racist is ? Daar komt het immers op neer. Zodra men vaststelt dat er objectieve culturele verschillen zijn en men daaruit een conclusie trekt, is men een racist. Als dat uw definitie moet voorstellen, dan loopt het aantal racisten sterk op. Is het echt de bedoeling net voor de verkiezingen nog snel een prijs te overhandigen aan een van de SP-kandidaten ? Ik moet er wel bij vermelden dat ik dit bericht alleen in De Standaard heb teruggevonden. Ten slotte zie ik in deze operatie alweer de zoveelste actie tegen het zogenaamde racisme in het onderwijs. Denkt u ook niet dat dit onderwijs met andere, belangrijker en dringender problemen kampt ? Denk daarbij maar aan de druggolf die de jongeren overspoelt. Onlangs zette u daartegen ook een actie op het getouw, maar de omvang ervan weegt niet op tegen die andere, waaraan duidelijk veel meer werd gespenderd.

De voorzitter : Mijnheer Van den Eynde, ik hoop van harte dat al uw sofismen niet zullen worden gebruikt in de les ontleding.

De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, collega's ; het is juist en dus historisch fout -het is overigens illustratief voor een soort hybris van de Europeanen en de Europese culturen- dat men 8 mei tot een werelddag wil verheffen. Ik vind dit even erg als u, maar datgene waarvoor het staat, zal u eerder storen dan mij.

De decoding laat ik aan u over, want alles kan op honderden manieren worden ontleed. Tot vandaag ben ik in al mijn uitlatingen en in mijn houding bewust nogal "sec" geweest. Ik heb ook nooit pamfletten uitgedeeld aan de uitgang van een school.

Volgens mij probeert men hier alleen maar een aantal waarden te benadrukken waarmee het merendeel van de bevolking het eens is. Bovendien is de keuze om het er niet mee eens te zijn niet het prerogatief van één partij.

Vervolgens heb ik nooit het nationalisme bestreden als dusdanig en ik zal dat ook vandaag niet doen.

Inzake V-dag antwoordde ik al op een schriftelijke vraag van uw partijgenoot, de heer Verreycken. Ik herhaal dat we net dit jaar met deze operatie zijn gestart, omdat we vaststellen dat ook de onbestorven geschiedenis in de scholen weinig gekend is. We besloten dus geen verlofdag in te lassen en nodigden de scholen uit zelf de herdenking jaar na jaar gestalte te geven. Het is trouwens goed dat we er dit jaar al mee zijn begonnen, want op die manier kan Vlaanderen zich al voorbereiden op wat er met de vijftigste verjaardag zal gebeuren. Ik heb immers geen zin dan dingen te doen waarvan bepaalde instellingen -hoe respectabel ze ook zijn- graag willen dat ik ze doe. Ook dat speelt een rol bij het "waarom nu" van de operatie.

Inhoudelijk blijft het zinvol en de herdenking zal dan ook jaarlijks plaatsvinden rond waarden als

vrede, verdraagzaamheid en vooruitgang. De scholen vullen het programma zelf in op verschillende wijzen. U maakte allusie op de oorlogsperiode en de tijd vlak erna : welnu, sommige scholen werken met een wel degelijk genuanceerd te noemen publikatie van professor Huysse en naar aanleiding daarvan worden dan onder meer gesprekken gevoerd over wat er na de Tweede Wereldoorlog is gebeurd en dus onder de noemer repressie ressorteert. Die term dekt overigens heel diverse ladingen, zoals ook uit de vermelde publikatie blijkt. Andere scholen legden dan weer de link met Bosnië en Servië, actuelere thema's dus. Daarbij moet men wel degelijk van een voorgeschiedenis spreken, gaande van het Habsburgse Rijk over andere periodes tot nu, om de huidige conflicten te verklaren. In bepaalde onderwijsinstellingen opteerde men ervoor uit te leggen welke gevolgen Jalta meebracht ten aanzien van de gebeurtenissen van na 1945.

Inhoudelijk is dit dus rijker en diverser dan u laat veronderstellen. Bovendien is het een plaatselijke verantwoordelijkheid om daaraan inhoud te geven. Dit is logisch. Het komt mij niet toe om dit te doen.

Ik denk dat dit de belangrijkste elementen zijn van de achterliggende filosofie.

Het citaat dat u hebt gegeven, was correct. Maar de wijze waarop u dan resumeert en zegt dat elkeen die een objectief verschil vaststelt een racist is, staat er niet in. Objectieve verschillen zijn objectieve verschillen. Men kan die gebruiken of misbruiken om andere thesissen aan te tonen. Ik zal steeds de laatste zijn om een objectief verschil niet te onderkennen. Uitgaan van objectieve verschillen stelt u trouwens in staat om al dan niet een beleid te voeren. Dat is de politieke keuze. Het vaststellen van de objectieve verschillen is uiteraard geen daad van racisme. Hoe zou dit kunnen ? Het is de wijze waarop men er gevolg aan geeft die dat kan zijn.

Van den Bossche

Persoonlijk heb ik nooit, noch in mijn mededelingen noch in mijn toespraken, de Engelse term gebruikt. Ik vind niet dat dit nodig is. Sommigen gebruiken die term. Ik stel echter vast dat de meesten in het onderwijsland die Engelse term niet gebruiken. Ik til er dan ook niet zeer zwaar aan wanneer die Engelse term wel wordt gebruikt. Het lijkt mij eerder te wijzen op koketterie.

Inzake het drugsbeleid heeft de commissie de lijst ontvangen van alle mogelijke initiatieven op verschillende kanalen die in verband met de drugsbestrijding worden genomen. Deze lijst is vrij omvangrijk. Er was ook een voorstel van de collega's De Groot en Deswaene.

Een en ander moet misschien beter worden gecoördineerd. Er kan eventueel een inventaris worden opgesteld om na te gaan of de verschillende initiatieven niet te divers zijn. Ik denk echter niet dat u mij ervan kunt verdenken om te weinig in verband met drugs te doen.

Ik kom tot het laatste punt, met name de zaak van mevrouw Beer. Een van uw collega's had gezegd dat ik die zaak voor eigen gebruik zou hebben aangewend. Ik heb die persoon moeten ontgoochelen. Ik ben geen kandidaat noch bij het een noch bij het ander.

Het is juist dat mevrouw Beer kandidaat is. U zult mij niet geloven maar ik wist het zelf niet. Ik ken de kandidatenlijst niet uit het geheugen. Trouwens, ik denk niet dat de toekenning van een prijs van de Vlaamse Gemeenschap zodanig belangrijk is dat er een storm van enthousiasme zou ontstaan om voor deze kandidaat te stemmen. Realisme gebiedt mij te zeggen dat dit geen enkel effect op het stemgedrag zal hebben. Ik vind dit trouwens logisch.

Mijnheer Van den Eynde, ik heb echt geen zin noch om deel te nemen aan de campagne, noch om wat dan ook ter zake te doen. Wilt u spijkers

op laag water zoeken, dan is u dat toegestaan.

Was het beter geweest de toekenning van die prijs uit te stellen? U zult ervan opkijken, maar had ik mij gerealiseerd dat mevrouw Beer op de lijst stond, dan zou ik wel degelijk tot na de verkiezingen hebben gewacht. Ik zeg u dat in alle eerlijkheid. Ik heb mij daarvan echt geen rekenschap gegeven. Erg is dat niet, want het zal ook niets opbrengen electoraal.

Ik geef echter toe dat strikt deontologisch en theoretisch het beter was geweest om dit niet te doen.

De voorzitter : De heer Van den Eynde heeft het woord.

De heer F. Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, ik vestig de aandacht van de minister op de brochure die door het departement van de minister wordt verspreid. Daarin staat "V-day — timing — V-day — kick-off's" in grote titels. Persoonlijk vind ik het niet correct dat dit niet in het Nederlands wordt gedaan.

Mijnheer de minister, het verbaast mij dat u niet op de hoogte was van het feit dat mevrouw Beer op de lijst stond. Uw partij heeft haar trouwens als een van de belangrijkste nieuwkomers voorgesteld toen ze de lijst voor de Euroverkiezingen kenbaar maakte.

In de Vlaamse Raad wist men dat blijkbaar wel.

De voorzitter : Mijnheer Van den Eynde, ik wens u even te onderbreken. In het Bureau van de Vlaamse Raad heeft de SP ons zelf attent gemaakt op die kandidatuur.

De heer F. Van den Eynde: Ja, maar men heeft er dan ook de juiste conclusie uit getrokken. Die zaak werd uitgesteld. Men had het hier ook mogen doen.

Mijnheer de minister, u zegt dat u het aan de scholen overlaat om dat in te vullen. U zegt dat de enen het zus en de anderen het zo doen. Ik

kan mij uiteraard alleen maar steunen op de brochure die uw departement in die scholen verspreid. Daarin staat wat ik hier heb geciteerd. Ik geef toe dat er nog veel meer in staat, maar het gaat allemaal in dezelfde richting. Men is in onze onderwijsinstellingen blijkbaar niet geneigd om over al deze zaken een beeld naar voren te brengen. Men zal zich beperken tot een weergave waarin het goede en het kwade aan beide kanten aanwezig was. Daarmee bedoel ik dat men van de ene nooit kan zeggen dat hij heilig is en van de andere dat hij des duivels is, hoewel de ene uiteraard slechter was dan de andere.

Het zou misschien interessant zijn geweest om dat naar voren te hebben gebracht met het oog op de tolerantie.

Er is echter nog meer. Het Eurocentrisme — waarop u, ondanks het feit dat u het woord niet gebruikte, alludeerde — kunt u zeker onze partij niet verwijten.

Ik ben van mening dat men dergelijke fouten niet kan maken, niet in het onderwijs, en zeker niet in het onderwijs van deze tijd, en dat men ook niet kan doen alsof de geschiedenis stopt op 8 mei 1945. Wanneer ik die brochure lees dan heb ik de indruk dat op 8 mei 1945 de problemen de wereld uit waren.

De voorzitter: De heer Eeman heeft het woord.

De heer J. Eeman : Mijnheer de voorzitter, af en toe verschillen wij van mening met de minister, maar in deze aangelegenheid kunnen wij hem perfect volgen.

Het opzet is positief. De basisprincipes zijn in ieder geval eervol. Samen met de interpellant betreuren wij inderdaad de niet correcte formulering en het gebruik van die vreemde termen.

Ik wens toch te onderstrepen dat het uiteindelijk in de scholen zal moeten gebeuren. Het zullen de leraars zijn,

Eeman

en al degenen die ermee samenwerken, die er zullen moeten van maken wat ervan wordt verwacht.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Van den Eynde werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting aan de vergadering zijn ingediend.

De Raad zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

— *Het incident wordt gesloten om 11.30 uur.*

Interpellatie van de heer M. Didden tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de grensoverschrijdende universiteit tussen Nederland en Vlaanderen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Didden tot de heer Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de grensoverschrijdende universiteit tussen Nederland en Vlaanderen.

De heer Didden heeft het woord.

De heer M. Didden : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het zal u bekend zijn dat sedert het ontstaan van het Limburgs Universitair Centrum en sedert de oprichting van de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht, aan Nederlandse zijde pogingen werden ondernomen tot samenwerking tussen de beide universiteiten.

Er ligt opnieuw een vraag voor die tot de twee verantwoordelijke ministers is gericht. Aan Vlaamse zijde is dat dus minister Van den Bossche. Aan Nederlandse zijde is er ook een

vraag inzake de samenwerking tussen de RUL en het LUC.

Dit is geen nieuw project, het bestaat reeds sedert het ontstaan van de universiteiten.

Het verzoek om tot een transnationale universiteit te komen, sluit eigenlijk volledig aan bij de doelstellingen van de Europese Unie. In het Verdrag van Maastricht is er trouwens sprake van een sociaal Europa ; welnu, het onderwijs en de opleiding vormen hiervan een onderdeel.

De Europese Commissie heeft de intentie om via Interreg — een project met betrekking tot grensoverschrijdende initiatieven — het project van een transnationale universiteit te ondersteunen.

Het actieprogramma Socrates is erop gericht om, over de grenzen heen, onder meer hergroeperingen van universiteiten tot stand te brengen. De RUL en het LUC zijn op minder dan dertig kilometer van elkaar gelegen. Vermits er in de RUL ongeveer 7.500 studenten zijn en in het LUC 2.500, zou men dus kunnen komen tot een belangrijke universitaire instelling met ongeveer 10.000 studenten, wat volledig past in het actieprogramma Socrates.

Ten vierde, dit grensoverschrijdend initiatief sluit aan bij de GENT-akkoorden tussen Vlaanderen en Nederland.

Ten slotte pleit ik voor een positieve benadering vanuit Vlaanderen. Dit is in overeenstemming met de reconversiepolitiek voor Limburg die door de Vlaamse regering en door de andere overheden is opgezet en goedgekeurd. Dit document bevat bepalingen met betrekking tot de opleiding en het onderwijs, vooral het wetenschappelijk onderwijs. Welnu, door het tot stand brengen van een transnationale universiteit wordt het aanbod aan wetenschappelijk onderwijs in Limburg uitgebreid. Dit heeft eveneens een positieve invloed op de tewerkstelling in de quartaire sector,

wat overigens zeer belangrijk is met het oog op de toekomst.

In Vlaanderen ressorteert de beslissing tot een dergelijke samenwerking bij de Vlaamse regering. Het is evenwel gebruikelijk dat vooraf het advies wordt gevraagd van de VLIR, een instelling die ongetwijfeld zeer verdienstelijk is, maar waarin de betrokken partijen zetelen. Wanneer het gaat om grensoverschrijdende materies, is het vaak zo dat instellingen en mensen, -zoals Winsemius, de gewezen minister van Milieu in Nederland zei- : "...dat aan de grenzen de mensen met de rug tegen elkaar staan". Welnu, ik vrees dat de adviserende instellingen met de rug tegen elkaar staan en elkaar niet willen kennen, ook al maken zij deel uit van dezelfde Europese Unie. Er moet nog een lange weg worden afgelegd.

Ten eerste, graag vernam ik of de minister zich bij zijn beslissing zal baseren op het advies van de VLIR, of dat hij zijn eigen inzichten zal volgen ?

Ten tweede, onderschrijft de minister dat een dergelijke transnationale universitaire instelling op middellange termijn kan kaderen in de toekomstige universitaire ontwikkeling ?

Ten derde, wordt er gezocht naar een oplossing voor het probleem van de bi-diplomerings, met andere woorden opdat het diploma van een student uit Maastricht, geldig zou zijn in Vlaanderen en het diploma van een student van het LUC aanvaard zou worden in Nederland ? Het is de bedoeling om een universiteit op te richten met twee vestigingsplaatsen en één bestuur. Zijn er ter zake reeds besprekingen gepland ?

De voorzitter : Mevrouw Leduc heeft het woord.

Mevrouw J. Leduc : Mijnheer de voorzitter, het zal de minister niet verbazen dat de Limburgers in dit verband een gelijklopende mening hebben. Sta mij toe hieraan nog enkele zaken toe te voegen.

Leduc

In het Witboek in verband met groei, concurrentievermogen en werkgelegenheid, met de ondertitel : "Naar de eenentwintigste eeuw, nieuwe wegen en uitdagingen", wordt onder meer gesteld dat wij nu tot samenwerkingsverbanden moeten komen. Voor de Nederlandse Universiteit Limburg en het LUC is dit gemakkelijk te realiseren en het zal resulteren in een kwaliteitsverhoging en een rationalisatie in de besparingen. Voor deze regio waar het aantal universitaire op het ogenblik nog steeds vrij gering is, is een dergelijke impuls absoluut noodzakelijk. De transnationale universiteit moet bovendien niet worden gecompenseerd door een wafelijzerpolitiek tussen verschillende andere universitaire instellingen in Vlaanderen. Wij moeten deze uitdaging dan ook zeker aangaan en als het ware vooruitlopen op de Europese uitdagingen en verwachtingen.

De VLD denkt in dit verband niet alleen aan een samenwerking tussen de universiteiten van Diepenbeek en Maastricht, maar later ook tussen die van Aken en Luik. Dit zou een voorloper kunnen zijn voor andere samenwerkingsverbanden over geheel Europa.

De voorzitter : De heer Appeltans heeft het woord.

De heer L. Appeltans : Mijnheer de voorzitter, het is overbodig te herhalen wat door de twee voorgaande sprekers op een uitstekende manier werd geschetst.

Toch wil ik erop wijzen dat de Volksunie drie jaar geleden reeds een colloquium heeft gehouden, waarbij uitvoerig aandacht werd besteed aan de kansen en de mogelijkheden die een interregionale samenwerking zou kunnen bieden.

Ik wil de discussie even onttrekken aan de Limburgse context omdat ik mij bewust ben van de gevoeligheid die er bestaat ten opzichte van deze provincie.

Er werd reeds voldoende onderstreept dat het tot stand brengen van een transnationale universiteit geen Limburgs gegeven is, maar dat dit op het niveau van Vlaanderen moet worden bekeken. Inzake de adviezen die wij tot nu toe van de VLIR ontvingen, bestaat het gevaar dat er te veel corporatistisch wordt gedacht.

De Volksunie heeft altijd gepleit voor het tot stand brengen van een Universiteit Vlaanderen. Het heeft geen zin in deze tijd enkel de eigen belangen te blijven verdedigen. In die zin is het logisch dat wij in het kader van de interuniversitaire samenwerking in Europa in eerste instantie contacten leggen met Nederland gezien er voor een samenwerking met dat land geen belemmeringen bestaan op het gebied van de taal. Wat Limburg betreft, is de grens tussen beide culturen nog vager dan met de rest van Nederland.

Mevrouw Leduc heeft terecht opgemerkt dat wij moeten streven naar een breder verband, dat trouwens vanuit Vlaanderen ook met betrekking tot andere aspecten kan worden overwogen.

De transnationale universiteit zou op dit vlak een voorbeeldfunctie kunnen vervullen.

Graag hadden wij vernomen wat het standpunt van de minister ter zake is.

Dit gegeven is reeds tientallen jaren aan de orde. Welke concrete maatregelen overweegt de minister ? Een eerste stap hierin kan de gelijk-schakeling van de diploma's zijn voor beide landen. Ik heb vernomen dat er op Europees niveau reeds werd onderhandeld om de wederzijdse erkenning van Europese diploma's mogelijk te maken.

Wat is de houding van de minister ten opzichte van dit gegeven ? In welke richting zullen wij op middellange termijn evolueren ? Het heeft immers geen zin om elkaar met slo-

gans om de oren te slaan. De voordelen voor Limburg liggen voor de hand en kunnen objectief worden vastgesteld. Deze samenwerking is echter slechts een stap in de richting van een Europese interuniversitaire samenwerking.

De voorzitter : De heer Candries heeft het woord.

De heer H. Candries : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de nieuwe Europese situatie heeft een dynamiek op gang gebracht. Het aantal grensoverschrijdende activiteiten neemt snel toe. Dit geeft aanleiding tot het definiëren van grensoverschrijdende behoeften. Ik ben ervan overtuigd dat onderwijs zeer spoedig een belangrijk onderdeel van die behoeften zal vormen.

Mijnheer de minister, het zou nuttig zijn dat het Vlaams onderwijsbeleid daarbij zeer kort op de bal speelt. Het is beter initiatieven te formuleren die voordelen opleveren aan beide kanten van de vervagende grens dan te wachten en later te moeten bijpassen.

De samenwerking — men kan bijna spreken van een samensmelting — is onafwendbaar. Het is aangewezen om van deze samenwerking een dynamisch proces te maken dat in de nabije toekomst reeds kansen kan bieden.

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, ik dank de collega's voor hun vragen.

Het is goed dat wij deze eerste gedachtenwisseling kunnen houden.

Vooreerst wil ik twee opmerkingen maken. In de eerste plaats een technische opmerking. Socrates heeft uiteraard niets te maken met de onderhavige problematiek. Socrates is de benaming van een project dat thans aan de gang is, hoewel het nog niet volledig gedefinieerd en uitgewerkt

Van den Bossche

is, om de bestaande Europese programma's te hergroeperen in twee groepen, namelijk Socrates en Leonardo. Socrates is de vertaling van het onderwijsartikel, terwijl Leonardo eerder de vertaling is van het artikel over beroepsopleiding.

Het is de wijze waarop Europa gestalte wil geven aan de nieuwe bevoegdheden die werden gecreëerd sedert de goedkeuring van het Verdrag van Maastricht.

De onderhavige problematiek en het Socratesproject hebben met elkaar gemeen dat zij een mobiliteit willen bevorderen, zowel in het curriculum van studenten als in het curriculum van docenten en hoogleraren. Op die manier willen zij een veel breder draagvlak van onderwijs realiseren wat langzamerhand tot een Europees draagvlak van onderwijs zal leiden.

Hier is echter geen sprake van een samenwerking, maar veeleer van een eenheid. Beide projecten zijn met elkaar verwant in de zin dat zij duidelijk afstand nemen van de eng grensbepaalde wijze waarop onderwijs altijd is ingericht. Het ene initiatief gaat echter veel verder dan het andere. Aan het Socratesprogramma kan om het even welke universiteit deelnemen, zonder dat er sprake is van structurele banden tussen de universiteiten onderling.

Ten tweede, wat de concrete situatie betreft, werd er een initiatief genomen door het Limburgs Universitair Centrum Diepenbeek en de Rijksuniversiteit Limburg Maastricht op het ogenblik dat de heer Cohen nog rector was van de Rijksuniversiteit Limburg, dus voor hij is overgestapt naar het Nederlands staatssecretariaat voor Onderwijs.

Beide universiteiten hebben buiten mij om, en officieel ook buiten de heer Ritzen om, een stuurgroep aangesteld, bestaande uit drie Vlamingen — de heren Croux, Brück en Van Overstraeten — en drie Neder-

landers — de heren Kremers, van Limt en Beckers. Ik werd op de hoogte gesteld van het aanvatten van de werkzaamheden van deze stuurgroep door de rector van het Limburgs Universitair Centrum Diepenbeek, de heer Martens. Ik vermeld uitdrukkelijk dat de heer Martens mij vanaf het begin heeft ingelicht, de fair play van deze persoon staat buiten discussie, in tegenstelling tot de beweringen die soms ten opzichte van hem worden geuit. Er werd van zijnentwege een maximale openheid aan de dag gelegd. Ik onderstreep nogmaals dat zijn optreden, ook ten aanzien van het beleid, steeds meticuleus deontologisch is geweest.

Ook de heer Ritzen heeft mij op de hoogte gesteld van dit initiatief.

Met rector Martens werd overeengekomen dat ik de VLIR op de jaarlijkse zaterdagvullende vergadering in Oostende eveneens op de hoogte zou brengen. Er heeft toen een eerste losse gedachtenwisseling plaats gehad. Het leek mij het beste om de VLIR van bij het begin op de hoogte te stellen om het mogelijke wantrouwen te vermijden en het eventuele debat ontdaan van passies te laten verlopen.

Nadat de werkgroep klaar was met haar rapport vond er op 13 januari te Breda een informele ontmoeting plaats tussen de zes betrokken personen. Ook mijn collega Ritzen en ikzelf namen hieraan deel. Tijdens die voormiddag werd mij het rapport bekendgemaakt. Voor zover ik weet, werd het niet openbaar gemaakt en werd het ook nog niet aan de VLIR toegestuurd. Ik herinner mij dat de heer Martens achteraf wel een resumé van het rapport aan de VLIR gaf.

Net zoals ik dat op 13 januari te Breda heb gedaan, wens ik ook nu een onderscheid te maken tussen een academische en een politieke benadering.

Ik kom nu tot de idee van het grensoverschrijdend denken. De heer

Candries heeft op een schitterende wijze geresumeerd wat ik daarover heb gezegd. De idee op zich, die zeer toekomstgericht is, is mij dierbaar. Vanuit academisch oogpunt gezien heb ik geen enkel probleem met de gevolgde redenering, integendeel.

Verder is het ook juist dat de grens tussen beide direct betrokken grondgebieden, namelijk Nederlands Limburg en Vlaams Limburg, toevallig tot stand kwam en niet bepaald representatief is voor enig verschil. De sociaal-economische geschiedenis en het sociologisch beeld in het verleden zijn bijgevolg gelijkaardig/gelijkaardig, zowel als de huidige sociaal-economische uitdaging. Wat dat betreft is het initiatief dus vrij goed gesitueerd.

Bovendien bestaat er geen taalbarrière, wat eveneens belangrijk is. Dat was trouwens de aanleiding voor mijn voorganger, wijlen de heer Coens, GENT I te ondertekenen en voor mij GENT II en GENT III tot stand te brengen op korte termijn. De afwezigheid van een taaidrempel vergemakkelijkt immers een snelle samenwerking. Ik vermoed dat de samenwerking tussen Luik en Aken veel moeilijker zal verlopen, precies omwille van de taalbarrière. Deze aangelegenheid zal trouwens niet zo snel ter discussie komen.

Steeds vanuit academisch oogpunt heb ik wel een belangrijke opmerking. In de gevolgde redenering zit een soort postulaat in de zin van : aangezien het in de sterren geschreven staat dat beide universiteiten vroeg of laat een volledige universiteit worden aan beide kanten van de grens, zal samenwerking leiden tot besparingen. Indien men dit postulaat aanvaardt, is dat uiteraard juist, maar men mag niet vergeten dat het een postulaat is... Dat is mijn eerste zware kritiek op de academische redenering.

Mijn tweede opmerking, waaraan ik eigenlijk niet te zwaar til, is van esthetische aard en eigen aan een rapport waarin voor een thesis wordt

Van den Bossche

gepleit : "in dit geval de volstreekte complementariteit tussen beide instellingen zoals zij thans bestaan". Er kan weliswaar sprake zijn van enige complementariteit, maar niet in die mate zoals omschreven in het verslag.

Tot daar beperkt zich mijn academisch luik en kom ik nu tot mijn politieke beschouwingen.

Na heel wat inspanningen en een lange lijdensweg — de commissieleden die toen reeds in het parlement zetelden zullen zich dat wellicht herinneren — kwam mijn voorganger tot pacificatie in het universitair landschap ter gelegenheid van de goedkeuring van het universitair decreet van 1991. Deze precaire pacificatie werd moeizaam verworven.

Ik heb in Breda gewaarschuwd voor het feit dat nieuwe initiatieven de bereikte vrede tussen al de instellingen wel eens zwaar in gevaar zouden kunnen brengen. Dit zou een cascade van discussies kunnen teweegbrengen.

Aangezien ik er vrij dicht bij betrokken was, herinner ik mij zeer goed de discussies en het lijden van wijlen de heer Coens. Alles begon op één plaats maar deinde snel uit tot drie. De vermenigvuldiging der broden is thans ook nog mogelijk. Ik weet wel dat ik minder goed ben geplaatst dan wijlen de heer Coens om het mirakel van de vermenigvuldiging der broden over te doen, al meen ik met dergelijk wonder te kunnen worden begiftigd.

Dat was, hoe dan ook, de politieke opmerking die ik aan de betrokken personen duidelijk maakte.

Ik meen hiermee de geschiedenis waarheidsgetrouw en bondig te hebben weergegeven.

Ik kom nu tot de concrete vragen.

Eerst en vooral hield ik de VLIR permanent op de hoogte van de situatie, maar tot op heden heb ik nog

geen advies gevraagd. Dat was trouwens zo afgesproken met rector Martens. Tot nog toe heeft de VLIR slechts een paar keer over dit onderwerp van gedachten gewisseld. De eerste maal was ik aanwezig en toen duurde die gedachtenwisseling slechts een half uurtje. Ik voeg er meteen aan toe dat het gesprek niet in een serene sfeer verliep.

Vroeg of laat vraag ik wel het advies van de VLIR. Met de adviezen van de VLIR gebeurt het volgende. Eerst en vooral lees ik ze — dat is al belangrijk. Vervolgens, en in de mate dat het onduidelijk is of dat ik er onlogische compromissen in ontdek, stel ik boosaardige vragen om uitleg. Mijn slecht karakter gebiedt mij inderdaad hen te laten bekennen dat zij van mening verschillen, maar dat trachten te verbergen. Verder probeer ik de merites van het advies in te schatten. Soms volg ik het, maar soms ook niet. In dat verband denk ik bijvoorbeeld aan de postcycli, waarbij de VLIR belangengemeenchap speelde. Zij hebben opgeteld wat er allemaal binnenkwam. Dit zal uiteraard aanleiding geven tot een wijziging van het decreet. Ik zal vragen gedeeltelijk strikter te zijn aangaande de financiering en bijvoorbeeld de norm op te trekken van 10 tot 30. Vorig jaar heb ik er de VLIR reeds voor gewaarschuwd dat indien zij niet spontaan wijs handelen in deze, ik verplicht zal zijn op te treden als boze wolf. Dat zal ik nu dus moeten doen.

Ik beschik niet over een mechanisme dat de VLIR heilig of zalig verklaart en waardoor hun advies ook automatisch mijn mening zou worden.

Uiteraard is een dergelijk advies een belangrijk element in de discussie, dat heb ik nooit ontkend. Dat is steeds zo geweest en dat zal in dit geval ook zo zijn.

Een paar leden alludeerden op de middellange termijnvisie.

Mijnheer Appeltans, u pleitte voor een Vlaams niveau en ik ben het vol-

ledig met u eens. Momenteel kan ik uw vraag echter niet beantwoorden namens de regering. Ik zal u mijn persoonlijk standpunt ter zake besparen, want ik vrees dat ik het nadeel van de remmende voorsprong eens te meer zou kunnen ondergaan. Voorlopig zal ik mijn idee koesteren en, wanneer ik in een andere hoedanigheid ben, zal ik het ooit wel op papier zetten.

Het enige wat ik erover kwijt wil is dat men in juli de moed moet opbrengen datgene te doen waarvoor mevrouw Leduc en de heren Didden, Candries en Appeltans pleiten, met name verder te kijken dan de actuele machtsverhoudingen. Ik heb echter geleerd dat men vooral niet te veel mag nadenken, want dat vormt een probleem voor diegenen die niet dezelfde denkkraft kunnen opbrengen of die niet dezelfde dossierkennis hebben die aan de basis ligt van het denkproces. Daarom stel ik mij uitermate voorzichtig op. Ik weet dus niet of de politieke wereld daartoe in staat is, al hoop ik van wel, anders zal aan de politici ooit worden verweten dat zij niet bij machte waren vooruit te zien. En wij mogen niet vergeten dat : gouverner, c'est prévoir ! En dat blijft actueel. In een poujadistische sfeer is "prévoir" uiteraard vrij moeilijk en is het beter achterna te hollen wat de publieke opinie in haar "genialiteit" soms naar voren schuift.

Ik ben het tevens volledig eens met de heer Appeltans als hij zegt dat wij moeten starten vanuit een Vlaams perspectief. Het onderwijs is een Vlaamse uitdaging, geen regionale. Vlaanderen is immers zodanig klein.

Het gaat om een uitdaging, zowel naar financiële middelen als naar concentratie van menselijke middelen. Ook sociale factoren moeten ter zake een rol spelen, maar niet zoals dat vroeger gebeurde, namelijk door op heel wat plaatsen hetzelfde aan te bieden, want dat is precies niet sociaal.

Van den Bossche

Vlaanderen mag het debat over de lange-termijnvisie niet uit de weg gaan. Ik ga akkoord met collega Candries dat een democratisch onderwijsaanbod ook betekent dat een maximale kwaliteit wordt aangeboden. Op die manier blijft het Vlaamse onderwijs niet enkel een belangrijke rol spelen in de transnationale context die zich binnen Europa zal ontwikkelen, maar biedt het ook aan minder goeude jongeren de kans hoger onderwijs te volgen.

De problematiek van de bi-diplomering staat los van de lange-termijnvisie. Dit probleem werd reeds aangekaart in GENT II. Na de ondertekening van GENT II hebben de beide rectoren de kennistechnologie opgestart. De bi-diplomering moet in haar geheel worden geregeld. Hoewel er een aantal technische problemen bestaan zoals de instroom vanuit bepaalde vormen van secundair onderwijs naar het hoger onderwijs en de opleiding van burgerlijk ingenieur, kan de bi-diplomering tussen Nederland en Vlaanderen relatief snel worden afgerond. De onderhandelingen hierover zijn reeds gestart. Wij proberen de discussie te "desentimentaliseren" en de inhoud van het curriculum maximaal te objectiveren. De onderhandelingen tussen Nederland en Vlaanderen inzake de bi-diplomering zijn een voorbeeld voor Europa. Tevens zijn zij een bewijs dat de Europese dynamiek meer vaart krijgt als de objectieve mogelijkheden geoptimaliseerd worden.

Het is zeker correct dat de transnationale universiteit een voorbeeld is van een dynamisch proces.

Gelet op de uitbouw, het aanbod en het financieringsmechanisme van het decreet van 1991 is dit project geen besparing. Integendeel, er is sprake van een meeruitgave. Het verheugt mij dat collega Gabriëls voorstander is van zo'n initiatief en dat hij de norm voor de schaalvergroting boven 600 studenten legt. Hoewel Nederland het debat over de trans-

ationale universiteit nog moet aangaan en zonder de uitslag van de verkiezingen te kunnen voorspellen, stel ik vast dat de huidige Nederlandse minister van Onderwijs het debat met de rectoren wat uit de weg is gegaan. De Nederlandse rectoren staan wel open voor het project.

Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat ik het project zowel qua omvang als qua academische, internationale en politieke inschatting voldoende heb toegelicht.

De voorzitter : De heer Didden heeft het woord.

De heer M. Didden : Mijnheer de voorzitter, uit de toelichting van de minister meen ik te verstaan dat hij het project inzake de transnationale universiteit genegen is. Dit project is, zijns inziens, niet alleen voor Vlaanderen maar ook voor de Europese Unie een oplossing.

Het verheugt mij ook dat de minister de problematiek van de bi-diplomering in een ruimer kader wenst op te lossen.

Inzake de financiële gevolgen van de transnationale universiteit moeten wij voorzichtig zijn. Ik heb het project geenszins voorgesteld als een besparing. De uitgaven zullen altijd hoger zijn omdat de participatie aan het universitair onderwijs zal toenemen. Op langere termijn heeft deze meeruitgave echter positieve gevolgen voor de gemeenschap. Ik dank de minister voor de positieve manier waarop hij mijn vragen heeft beantwoord.

De voorzitter : De heer Appeltans heeft het woord.

De heer L. Appeltans : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik ben het helemaal eens met de positieve interpretatie van de heer Didden. Toch wil ik even iets verduidelijkt zien inzake bi-diplomering. Ik veronderstel dat de onderhandelingen daarover verdergaan, aangezien de minister het heeft over een termijn van een tot twee jaar.

Met betrekking tot de oprichting van een transnationale universiteit vraag ik me dan weer af of omtrent dit probleem een uitwisseling van ideeën zal plaatsvinden tussen de betrokken regeringen om limieten vast te leggen. De onderbouw vormt, academisch gezien, geen enkel probleem, maar het politieke evenwicht dat in 1991 tot stand kwam, mag niet worden verbroken. Hoe zijn de vooruitzichten in dit perspectief, want ik heb begrepen dat de beide universiteiten van plan zijn die idee positief verder uit te werken? Het is evenwel onmogelijk het beoogde doel te bereiken zonder dat de minister, de regering, het Vlaamse parlement en natuurlijk ook het Nederlandse parlement daartoe de mogelijkheden scheppen.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik was even vergeten te zeggen dat in het kader van deze discussie vanzelfsprekend met Nederland een akkoord moet worden bereikt over "money follows student". Collega Ritzen heeft dit op een geveugeld ogenblik eens aanvaard, maar de gesprekken zijn momenteel ietwat vastgelopen. Een akkoord hierover is evenwel onontbeerlijk.

Dergelijke besprekingen moeten volgens mij worden gesitueerd in een globaal Vlaamse discussie, wat evenzeer een bemoeilijking als een verrijking betekent. Op een andere manier raken we er niet uit en zo openen zich bovendien deuren naar diepgaandere oplossingen met een absolute meerwaarde ten opzichte van de voorliggende idee.

De besprekingen inzake de bi-diplomering zitten in een vergevorderd stadium en er rest alleen nog de discussie omtrent de technische ingenieurs. De eersten die trouwens de vruchten van een dergelijk akkoord zullen plukken zijn het LUC en Maastricht, omdat zij nu al met kennistechnologie bezig zijn, een rechtstreeks gevolg van het GENT-II akkoord.

Van den Bossche

Ik heb niet gezegd dat ik het evenwicht van 1991 niet wil verbreken, maar wel dat dat alleen kan binnen een globaal Vlaams perspectief en via een zeer grondige discussie. Deze zou dan een veel breder vragenspectrum beslaan over hoe we universitair onderwijs aanbieden in Vlaanderen.

Wat samenwerking betreft, hebben de beide universiteiten me niet langer nodig. Ik zorgde via GENT-II en GENT-III voor de nodige openingen en het lijkt me dan ook logisch dat ze daar verder gebruik van maken. Natuurlijk kunnen ze dit niet tot het uiterste voeren, rekening houdend met de toewijzing van de onderwijsbevoegdheden aan deze of gene zijde van de grens. Op een bepaald ogenblik zal de overheid haar houding moeten bepalen, maar het leek me gunstig de discussie inhoudelijk al te starten, ook omwille van de VLIR. Het debat onder de korenmaat schuiven zou een intellectuele flater zijn.

— *Het incident wordt gesloten om 12.18 uur.*

Interpellatie van mevrouw S. Creyf tot de heer L. Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs in Brussel

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Creyf tot de heer Van den Bossche, Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs in Brussel.

Mevrouw Creyf heeft het woord.

Mevrouw S. Creyf : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb een aantal vragen inza-

ke problemen die het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs stellen. Ik wil speciaal weten hoe het in de toekomst verder moet en dan heb ik het niet over een louter Brussels probleem - hoewel het daar een eigen karakter en vorm aanneemt - maar eerder een algemeen.

Het buitengewoon onderwijs is in vele opzichten bijzonder : dankzij deze onderwijsinstellingen krijgen kinderen die om een of andere reden niet in het gewone onderwijs terecht kunnen, de kans een degelijke en aangepaste opleiding te volgen. Sommige kinderen die niet aan de eisen van gewone scholen voldoen, worden verplicht naar het buitengewoon onderwijs over te stappen, waar men dan ook zeer goed werk levert. Voor de mensen die deze zware taak opnemen, koester ik overigens een diepe bewondering.

Het aantal scholen in het buitengewoon onderwijs is veel beperkter dan het aanbod in het gewone onderwijs. Voor de leerlingen vertaalt zich dat in gewoonlijk verre en lange verplaatsingen. Met die feiten in gedachten werd daarom voor dergelijk leerlingenvervoer een bijzondere regeling uitgewerkt. Enerzijds is er het collectief vervoer met kleine bussen, met of zonder begeleider, en anderzijds voorziet men ook in de terugbetaling van de kosten voor een schoolabonnement bij individueel vervoer. Wil men bij collectief vervoer de buschauffeur niet onnodig belasten, dan is begeleiding noodzakelijk en in heel wat gevallen is meer dan één begeleider zelfs wenselijk. Deze vorm van vervoer is gratis en de kosten worden gedragen door het departement Onderwijs dat tevens gedeeltelijk tussenkomt voor de busbegeleiding.

In Brussel hebben een aantal scholen voor buitengewoon onderwijs onder impuls van het departement Onderwijs het gebruik van het openbaar vervoer gestimuleerd. Dit gebeurde vanuit de overweging dat dit een "levensechte training in zelfred-

zaamheid" vormde voor de leerlingen. De schoolbevolking van Brussel — en wellicht die van elke stedelijke omgeving - omvat veel kinderen uit éénouder-, onregelmatige, sociaal of maatschappelijk zwakke gezinnen. In een dergelijke thuis wordt een lichte mentale handicap gekoppeld aan een zware sociale handicap : mobiliteit en zelfredzaamheid zijn dan ook sleutelbegrippen die deze kinderen uit een vicieuze cirkel kunnen helpen. In een stad zoals Brussel is men gedoemd tot immobiliteit, sociale isolatie en afhankelijkheid als men niet heeft geleerd met het openbaar vervoer om te gaan. De aard en de omvang van de handicap de ligging van de school in een stedelijk of landelijk gebied, de ontwikkeling van het openbaar vervoer, enzovoort, bepalen uiteraard in grote mate of openbaar vervoer binnen de mogelijkheden ligt. Daarom alleen al moeten meerdere vormen van leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs blijven bestaan en is financiële steun onontbeerlijk.

Deze lange inleiding moet de ernst van de situatie aantonen. Het departement Onderwijs dat de kosten van het leerlingenvervoer draagt, begon vanaf 1992 die kosten met vertraging aan de scholen uit te betalen en in bepaalde gevallen betaalde men helemaal niets. Blijkbaar wil de overheid ook besparen in het leerlingenvervoer van het buitengewoon onderwijs. Het departement Onderwijs ging evenwel verbintenissen aan met vervoerfirma's en de besparingen worden dan ook afgewenteld op de zwakkere partijen, namelijk de individuele abonnementen en de busbegeleiding. In het eerste geval treft men een aantal scholen o.a. in Brussel, in het tweede geval brengt men schade toe aan de meeste scholen in Vlaanderen. Dat is jammer, want de scholen die op individuele abonnementen zijn overgegaan, die dus jaren het gebruik van het openbaar vervoer hebben gestimuleerd en het minst hebben gekost aan de overheid, zijn van die werkwijze de dupe.

Creyf

Een bus voor 12 leerlingen kost al vlug 100.000 frank en meer per maand. Dat komt neer op 9.000 frank per kind per maand.

Een schoolabonnement op het net van het MIVB binnen Brussel kost iets meer dan 7.000 frank per jaar, zijnde 870 frank per kind per maand. Een gewoon maandabonnement kost ongeveer 10.000 frank.

Bovendien is het ook jammer dat er op de busbegeleiding wordt bespaard. Immers, op die manier wordt de busbegeleiding moeilijk, terwijl ze in de meeste gevallen noodzakelijk is en men in sommige gevallen meer dan één begeleider zou nodig hebben.

De getroffen scholen dragen nu zelf de financiële last en moeten hiervoor de werkingstoelagen gebruiken die ook al niet te veel ruimte laten. Deze scholen hebben bovendien reeds heel wat moeten prefinancieren omdat de terugbetaling door het departement in het verleden steeds met grote achterstand gebeurde.

Mijnheer de minister, ik wens u de volgende vragen te stellen.

Wat is de stand van zaken in verband met de terugbetaling van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs? Wat denkt u te doen aan de achterstallige terugbetalingen? De sector van het buitengewoon onderwijs vreest dat heel de reglementering van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs op de helling zal komen te staan. Is deze vrees terecht? Hebt u plannen om de reglementering te herzien? Zo ja, in welke richting gaan deze plannen?

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, collega's, eerst en vooral wens ik drie correcties aan te brengen.

Ten eerste, de vertraging in de uitbetaling is geen vondst van 1992. Dit is een lang verhaal. Ik herinner mij dat dit, in bepaalde jaren van de jaren tachtig, werd opgelost door een ander artikel aan te spreken en daarop het busvervoer te betalen, hoewel dit specifiek was bestemd voor de aankoop van schoolbussen.

Ik herinner mij dat er altijd een probleem is geweest voor de juiste inschatting — ik zal er straks nog op terugkomen — van het bedrag dat nodig is om het busvervoer in een bepaald jaar te betalen. Dit is dus geen nieuw probleem.

Ten tweede, ik protesteer tegen het woord "bespaard". Er werd niet bespaard op het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs, op geen enkel ogenblik. De reglementering is wat ze was. Besparen betekent de reglementering wijzigen, tussenkomsten verlagen, afschaffen of beperken. Dit is in de voorbije jaren niet het geval geweest.

Ten derde, dit is niet afgewenteld, zoals u zei, op de zwaksten. Ook de busuitbaters hebben met de reglementering een klok de achterstand in de betalingen aangeklaagd. In de mate dat er te weinig middelen waren heeft elkeen zijn deel aan vertraging geïncasseerd.

Inmiddels hebben we in de budgetcontrole, via de inschakeling van de dienst Begroting van het departement van Onderwijs, voor het eerst sinds vele jaren, duidelijkheid in de financiële toestand gekregen. Daaruit is gebleken dat ongeveer 220 miljoen frank gecumuleerde achterstand in betaling over de vorige jaren was ontstaan. Er is een bijkrediet ingeschreven om dit totaal aan te zuiveren. Eind 1993 moet dus alles, eens de budgetcontrole ook door het parlement is geraakt, op nul staan.

Mevrouw S. Creyf : U spreekt over een gecumuleerd tekort van 220 miljoen frank. Betreft dit enkel de tekorten in de uitbetaling van het leer-

lingenvervoer in het buitengewoon onderwijs?

Minister L. Van den Bossche :

Neen, dat kunt u niet zeggen. Het buitengewoon onderwijs neemt ongeveer vijf-zesde in van het budget leerlingenvervoer. Dit is dus een tekort op het budget leerlingenvervoer. Vijf-zesde daarvan gaat echter naar buitengewoon onderwijs.

Bovendien hebben wij de lopende begroting bekeken. Niettegenstaande de genomen maatregelen op het einde van vorig jaar, hebben wij in de lopende begroting 80 miljoen frank bijkredieten ingeschreven.

Ik denk dat dit vrij realistisch is. Die zijn te wijten aan het niet realiseren van een besparing bij de heraanbesteding van een aantal busritten. Men had gedacht dat men door een openbare aanbesteding, en niet door de verlenging — zoals dat in het verleden een aantal keren was gebeurd — 30 miljoen frank minder zou betalen. In werkelijkheid heeft men zelfs 7 miljoen frank meer dan vroeger betaald. Dit betekende dus een verschil van 37 miljoen frank ten opzichte van de ingeschatte begroting in 1994. De werkelijke overschrijding ten opzichte van wat was ingeschat in uitbating is 80 miljoen frank — 37 miljoen frank plus 43 miljoen frank werkelijke overschrijding.

Ik ben uitermate voorzichtig in het bus- en leerlingenvervoer, maar normaliter zou dit moeten volstaan om ook einde 1994, volgens alle gegevens waarover we beschikken, op nul te eindigen. Indien dit niet het geval is, dan zal het verschil toch niet groot mogen zijn.

Mevrouw A. Leysen : Mijnheer de minister, ik vrees dat dit niet het geval zal zijn. Ik beschik over de gegevens voor Turnhout. Er werd telefonisch gevraagd hoeveel het buitengewoon onderwijs nog te goed had voor het leerlingenvervoer. Ik citeer dit omdat het toch goed is eens een idee te hebben op het niveau van een school in het buitengewoon on-

Leysen

derwijs. Er zijn twee lagere scholen en een BUSO-school. Het is dus zeer opvallend dat telkens opnieuw december en de eindejaarstoelage niet worden betaald.

Voor 1992 is dat 339.682 frank en voor 1993 is dat 424.175 frank. Als men dat optelt, dan komt men tot bijna 800.000 frank. Als ik dan denk dat er 34 miljoen frank meer is.

Minister L. Van Den Bossche : Mevrouw, u haalt twee cijfers door elkaar. De achterstallen voor 1992-1993 zijn vervat in de 220 miljoen frank bijkredieten voor het verleden. Daarnaast is er het bijkrediet voor het lopende jaar.

Mevrouw A. Leysen : Januari is dus betaald, maar februari van het lopende jaar nog niet ?

Minister L. Van den Bossche : Het gaat om twee operaties. In feite wordt er bij de budgetcontrole op de post leerlingenvervoer 300 miljoen frank meer ingeschreven dan was gepland. Voor de 220 miljoen frank is de inventaris terug te vinden in de optelsom van alle schulden tot eind 1993 die nog niet zijn betaald, dit terwijl er 80 miljoen frank nodig is om het lopende jaar volledig te kunnen betalen. De twee gevallen waarover u spreekt, kunt u dus terugvinden in de lijst van 220 miljoen frank.

Mevrouw A. Leysen : Voor de betrokken scholen is dit erg zwaar.

Minister L. Van den Bossche : Mijnheer de voorzitter, ik ben het eens met mevrouw Leysen. Sta mij toe dit probleem even toe te lichten. Er wordt geregeld gevraagd om een uitbreiding van het aantal busritten. Ik had opdracht gegeven om telkens te vermelden of er voldoende budgettaire middelen waren. In de loop van 1992 ontving ik signalen van vertraging in de betalingen. In september ontving ik vanuit het buitengewoon onderwijs opnieuw twee tot drie dossiers voor uitbreiding van het aantal busritten. Telkens vermeldde de ad-

ministratie dat er voldoende middelen waren. Uiteindelijk begon ik hieraan te twijfelen en heb expliciet de vraag gesteld om dit grondig te controleren en mij mee te delen of er inderdaad voldoende middelen waren, dan wel of er sprake was van een budgetoverschrijding. Vervolgens ben ik begin oktober met twee voeten op de rem gaan staan, aangezien ik aan de hand van mijn berekeningen vreesde dat er een tekort zou zijn. Bij de opmaak van de begroting voor 1993 ontving ik opnieuw cijfers waaruit geen achterstand kon worden afgeleid, maar wij constateerden vrij snel dat de achterstand in de loop van 1993 was gecumuleerd. Voor 1992 zou het om 70 miljoen frank gaan.

Aangezien ik een andere dienst de opdracht heb gegeven om deze situatie grondig te onderzoeken en wij nu weten hoeveel de achterstand bedraagt, verloopt nu alles vlotter. 1994 kunnen wij dus in principe afsluiten zonder achterstand.

De interpellant vraagt wat er in de toekomst zal gebeuren en of de reglementering op de helling komt. Toen wij voor het eerst de problemen in de structurele overschrijding van het leerlingenvervoer hebben ontdekt, werd er een commissie geïnstalleerd die moest onderzoeken of een enveloppefinanciering mogelijk was, ten einde het beheer gedeeltelijk aan de scholen over te laten. Er zijn inderdaad goedkopere methodes, onder andere het openbaar vervoer. In Brussel wordt hiervan gebruik gemaakt, dit voornamelijk door leerlingen van type 8, bij wie de zelfredzaamheid groot is. Sommige scholen in Brussel zouden dit ook toepassen voor bepaalde leerlingen van type 1, wat uiteraard resulteert in een minderafgifte. Een abonnement is immers veel goedkoper dan het inleggen van een speciale bus. Er wordt nu gezocht naar een mogelijke andere financieringswijze : enveloppe-financiering. Deze pogingen komen slechts traag op gang, er zijn namelijk een aantal factoren waar-

mee men rekening moet houden, namelijk het soort kinderen dat les volgt, de mogelijke aanbiedingen van het openbaar vervoer alsook de sociale herkomst van de kinderen. In sommige scholen zou slechts 60 procent van de kinderen gebruik maken van het leerlingenvervoer, 40 procent zou worden gebracht door ouders of kennissen. In andere scholen zou dan weer 100 procent hiervan gebruik maken. Het bepalen van de enveloppe is dus een zeer moeilijke taak. Bovendien hebben de scholen voor buitengewoon onderwijs de wettelijke verplichting om gratis leerlingenvervoer te organiseren. Een verkeerd inschatten van de enveloppe kan dus enorme effecten hebben op de werkmiddelen.

Men heeft vergeefs geprobeerd om de wetgeving leerlingenvervoer begrijpelijk samen te vatten. Het gaat hier overigens om een van de meest onoverzichtelijke reglementeringen die er op het ogenblik bestaan. In de loop der jaren zijn er zoveel wijzigingen aangebracht, waardoor deze tekst een onontwarbaar kluwen is geworden.

Het is mogelijk dat er een andere financieringswijze komt, maar dit zal niet in de onmiddellijke toekomst gebeuren. Daartoe moeten er in de gehanteerde parameters eerst voldoende verfijningen worden aangebracht.

De voorzitter : Mevrouw Creyf heeft het woord.

Mevrouw S. Creyf : Mijnheer de voorzitter, wat de achterstallige betalingen betreft, brengt de minister goed nieuws voor de scholen. De scholen maken zich echter, en waarschijnlijk terecht, zorgen over de financiering in de toekomst. Zij staan huiverig tegenover het systeem van de enveloppefinanciering.

Mijnheer de minister, het is belangrijk zich te realiseren welke kinderen terechtkomen in het buitengewoon onderwijs. In de Brusselse scholen treft men vele kinderen aan uit soci-

Creyf

aal zwakke gezinnen. Het is onaanvaardbaar om extra kosten op te leggen aan deze gezinnen.

Indien een andere financieringswijze impliceert dat een gedeelte van de vervoerkosten moet worden betaald door de betrokken ouders, zou dit voor velen een financiële ramp betekenen.

Ik pleit ervoor dat het leerlingenvervoer gratis blijft. Dit systeem kan uiteraard worden verfijnd. Wij zijn tevens voorstander van een grotere responsabilisering van de scholen.

Indien de vervoerkosten worden afgewenteld op de gezinnen, bestaat het risico dat sommige kinderen, die nu aangepast onderwijs krijgen in het buitengewoon onderwijs, genoodzaakt zullen zijn af te haken en naar andere scholen te gaan die dichterbij zijn gelegen. Zo kunnen zij eventueel naar een beroepsschool gaan, waar zij waarschijnlijk echter niet onmiddellijk thuishoren.

Bij het zoeken naar een alternatieve financieringswijze mag dit element niet over het hoofd worden gezien.

Minister L. Van den Bossche : Mevrouw Creyf, ik begrijp uw bezorgdheid.

Ik wil er echter op wijzen dat de commissie uitsluitend de opdracht heeft gekregen het mechanisme van de financiering te onderzoeken. Tot nu toe werd haar geenszins opgedragen een tussenkomstensysteem te ontwerpen.

Deze commissie moet onderzoeken op welke wijze school en gemeenschap worden betrokken bij de financiering. Bij het enveloppesysteem wordt uitgegaan van de idee dat de scholen eerder geneigd zullen zijn om samen te werken of om te zoeken naar de meest voordelige wijze om de toegekende middelen aan te wenden.

Voor het ogenblik gebeurt dit niet, dit is trouwens eigen aan het systeem van de derde betaler.

De Vlaamse regering heeft niet de opdracht gegeven om te onderzoeken of een deel van de kosten ten laste van de gezinnen kan worden gelegd.

Een dergelijke maatregel zou wat Vlaanderen betreft trouwens weinig effect hebben omdat men meestal te maken krijgt met vrije-keuzesituaties in het buitengewoon onderwijs. Wanneer men de afstanden die worden gehanteerd voor de vrije keuze combineert met de vestiging van het

buitengewoon onderwijs, komt men in de meeste gevallen tot gratis vervoer, precies omwille van de vrije keuze. Slechts een klein gedeelte van de leerlingen zou moeten betalen. In dat geval kan men zich afvragen of de kosten van de interne bureaucratie niet hoger zouden oplopen dan de eventuele besparingen.

Wat het sociale argument betreft, ben ik het met u eens dat er in het buitengewoon onderwijs een oververtegenwoordiging is van sociaal zwakke groepen, zeker in type 1 en type 8.

Mevrouw A. Leysen : Mijnheer de minister, Brussel is in dat opzicht bevoordeeld omdat het openbaar vervoer er beter is georganiseerd. In plattelandsgemeenten moeten de leerlingen soms lang op de bus zitten om hun school te bereiken.

Minister L. Van den Bossche : Dat is inderdaad zo, sommige leerlingen moeten 's morgens heel vroeg vertrekken en komen pas omstreeks 18.30 of 19 uur terug thuis.

— *Het incident wordt gesloten om 12.40 uur.*

HANDELINGEN

De handelingen zijn het woordelijk verslag van de plenaire vergaderingen en van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties.

Ze worden in twee edities uitgegeven :

- de eerste, met witte kaft en het embleem van de Vlaamse Raad in goudkleur, bevat de handelingen van de plenaire vergaderingen ;
- de tweede, met witte kaft en met onderaan rechts de letter C met een chronologisch volgnummer, de vermelding van de commissie met het volgnummer van de vergadering per commissie, bevat de handelingen van de in openbare commissievergaderingen gehouden interpellaties. Per commissie en per vergadering wordt een editie van de handelingen uitgegeven.

AZRV : Commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften

BAAZ : Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken

BEAG : Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden

CULT : Commissie voor Cultuur

EELW : Commissie voor Economie, Energie, Landbouw en Werkgelegenheid

FIBE : Commissie voor Financiën en Begroting

HROL : Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting

LENA : Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud

MEDI : Commissie voor de Media

ONVW : Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

OPWV : Commissie voor Openbare Werken en Vervoer

SAMW : Commissie voor Samenwerking

WEGE : Commissie voor Welzijn en Gezondheid